

РОЗДІЛ 10. СТАТИСТИКА

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ WORLD TRENDS IN THE SOFT DRINKS MARKET

УДК 005.33

Тюха І.В.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Національний університет харчових технологій

Савчук І.В.

магістр

Національний університет харчових технологій

В статті досліджено сучасний стан ринку безалкогольних напоїв як в Україні, так і за кордоном. Виявлено основні чинники впливу на попит. Проведено аналіз тенденцій споживання, зміни смаків споживачів. Досліджено зміни обсягів виробництва безалкогольних напоїв, виявлено основних лідерів на ринку та диверсифікацію їх асортименту відповідно з тенденцією здорового способу життя.

Ключові слова: безалкогольні напої, ринок безалкогольних напоїв, лідери ринку, конкуренти, обсяги експорту безалкогольних напоїв, обсяги імпорту безалкогольних напоїв, світове споживання.

В статье исследовано современное состояние рынка безалкогольных напитков как в Украине, так и за рубежом. Определены основные факторы влияния на спрос. Проведен анализ тенденций потребления, изменения вкусов потребителей. Исследованы изменения объемов производства безалкогольных напитков, определены основ-

ные лидеры на рынке и диверсификацию их ассортимента в соответствии с тенденцией здорового образа жизни.

Ключевые слова: безалкогольные напитки, рынок безалкогольных напитков, лидеры рынка, конкуренты, объемы экспорта безалкогольных напитков, объемы импорта безалкогольных напитков, мировое потребление.

In this article, the modern state of the soft drinks market both in Ukraine and abroad is investigated. The main factors influencing demand are revealed. Analysis of trends of consumption, changes in consumer tastes is performed. Changes in volumes of soft drinks production are studied; the main market leaders and their assortment diversification in line with the trend of a healthy lifestyle are identified.

Key words: non-alcoholic beverages, soft drinks market, market leaders, competitors, non-alcoholic beverages exports volume, non-alcoholic beverages imports volume, world consumption.

Постановка проблеми. Хоч споживання газованої води стабільно збільшується, можна відзначити, що в останні кілька років темпи зростання її продажів помітно відстають від аналогічних показників в інших категоріях безалкогольних напоїв, зокрема, соків або мінеральної та питної води. Іншими словами, незважаючи на збільшення обсягів продажів газованих напоїв, у структурі продажів безалкогольних напоїв загалом їх частка поступово скорочується. Очевидно, значною мірою це обумовлено тенденцією збільшення числа споживачів, що орієнтуються на більш здорові напої, до яких газовану воду, що містить, як правило, велику кількість цукру, а також різні синтетичні добавки та ароматизатори, безумовно, віднести складно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку та проблематиці ринку безалкогольних напоїв приділяють увагу багато вчених, серед яких: М.В. Чорна, Н.М. Смольнякова, А.М. Волосов, О.А. Кузьмено, Є.О. Старушик та багато інших. На основні їх досліджень можна скласти бачення щодо тенденції розвитку ринку.

Постановка завдання. Метою даної статті є аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку безалкогольних напоїв на зовнішньому та внутрішньому ринках України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світова тенденція споживання газованої води свідчить про спад попиту. Серед причин, що впливають на зміну попиту, виділяють інтенсивну про-

паганду здорового способу життя та зростання цін на тлі кризових явищ. Проте, є країни, які своїми показниками кількості споживання безалкогольних напоїв, створюють багато обговорень на світовому ринку, не дивлячись на тенденцію спаду споживання. Дані подано в таблиці 1.

З таблиці видно, що тенденція споживання безалкогольних напоїв змінюється, і якщо в 2015 році найбільше світове споживання було 170л/особу, то в 2016 – 156 л, проте, в інших країнах обсяги помітно зросли. Найбільше безалкогольних напоїв споживають в Аргентині., США та Чилі. У цих країнах гостро стоїть питання про зменшення споживання даного продукту через велику захворюваність населення. Більше 50% ринку в наведених країнах займає Coca-Cola.

На міжнародному ринку існує безліч виробників безалкогольних напоїв. Десятка найбільших світових компаній безалкогольних напоїв подано в таблиці 2.

З таблиці видно, що лідерами виробництва безалкогольних напоїв на світовому ринку є Coca-Cola Company та PepsiCo Inc.

Найбільшою країною виробником безалкогольних напоїв є США. Вони виробляють більше 500 видів безалкогольних напоїв, обсягів більше 20,6 млрд галонів газованих напоїв за рік. Основними гравцями на ринку безалкогольних напоїв США є Coca-Cola, PepsiCo, Dr Pepper Snapple, Monster Beverage, Cott Corporation, National Beverage і Nestle Waters.

За даними Highlife JS, до найбільш популярних напоїв у світі відносять Coca-Cola, Diet Coke, Red Bull, Pepsi, Nescafe (таблиця 3).

Проаналізувавши закордонний ринок, можна сказати, що Coca-Cola є світовим лідером з виробництва безалкогольних напоїв, а також відсотком їх споживання в різних країнах світу.

Досліджуючи збутову діяльність виробничих підприємств, що займаються виробництвом безалкогольної продукції, виникає проблема, щодо того, які напої належать до безалкогольних. Більше 91% виробництва безалкогольних напоїв в Україні займають мінеральна і газувана солодка вода. Це пояснюється значним асортиментом продукції, яка входить до цього сегменту. Питома вага квасу та інших квасних напоїв перевищує 8% від загального обсягу виробленої продукції в натуральному вираженні.

Середньодушове споживання газуваних ароматизованих напоїв перевищило 35 літрів. Однак, зауважимо, що середнє споживання газуваної

води в Україні залишається помітно нижчим порівняно з іншими країнами Східної Європи, де середній споживач протягом року випиває 40-45 літрів таких напоїв і більше.

У той же час, хоча споживання газуваної води стабільно збільшується, можна відзначити, що в останні кілька років темпи зростання її продажів помітно зростають від аналогічних показників в інших категоріях безалкогольних напоїв, зокрема, соків або мінеральної та питної води. Іншими словами, незважаючи на збільшення обсягів продажів газуваних напоїв, у структурі продажів безалкогольних напоїв загалом їх частка поступово скорочується. Обороти продажів категорії безалкогольних напоїв у 2016р. демонстрували зростання (+26,17%) в грошовому вираженні, але падіння (-4,16%) в натуральному. Очевидно, значною мірою це обумовлено тенденцією збільшення числа споживачів, що орієнтуються на більш здорові напої, до яких газувану воду, що містить, як

Таблиця 1

Країни найбільшого споживання безалкогольних напоїв за 2015-2016 р.

№ п/п	2015 р.		№ п/п	2016 р.	
	Країна	Кількість літрів на душу населення за рік		Країна	Кількість літрів на душу населення за рік
1.	Мексика	170	1.	Аргентина	156
2.	США	153	2.	США	155
3.	Аргентина	132	3.	Чилі	141
4.	Чилі	121	4.	Мексика	137
5.	Панама	95	5.	Уругвай	113
6.	Бельгія	94	6.	Бельгія	109
7.	Австралія	85	7.	Німеччина	98
8.	Іспанія	64	8.	Норвегія	97
9.	Італія	60	9.	Саудівська Аравія	89
10.	Південна Африка	59	10.	Болівія	88

Джерело: [4]

Таблиця 2

Топ-10 найбільших виробників безалкогольних напоїв за 2016 р.

2015 р.			2016 р.		
№ п/п	Назва компанії	Географія основного бізнесу	№ п/п	Назва компанії	Географія основного бізнесу
1.	The Coca-Cola Company	Світовий ринок	1.	The Coca-Cola Company	Світовий ринок
2.	PepsiCo Inc	Світовий ринок	2.	PepsiCo Inc	Світовий ринок
3.	Group Danone	Світовий ринок	3.	Dr Pepper Shapple Group	Ринок Пн. Америки
4.	Nestle SA	Світовий ринок	4.	Nestle SA	Світовий ринок
5.	Tingyi Holding Corp	Ринок Китаю	5.	Suntory Holding Ltd	Ринок Азії
6.	Dr Pepper Shapple Group	Ринок Пн. Америки	6.	Group Danone	Світовий ринок
7.	Suntory Holding Ltd	Ринок Азії	7.	Red Bull GmbH	Світовий ринок
8.	Hangzhou Wahaha Group	Ринок Китаю	8.	Tingyi Holding Corp	Ринок Китаю
9.	Uni-President Enterprises Corp	Ринок Китаю	9.	Asahi Breweries Ltd.	Ринок Японії
10.	Aje Group	Ринок Пд. Америки	10.	Kirin Holdings Ltd.	Ринок Японії та Пн. Америки

Джерело: [21]

правило, велику кількість цукру, а також різні синтетичні добавки та ароматизатори, безумовно, віднести складно [20].

Таблиця 3

Топ-15 найпопулярніших безалкогольних напоїв у світі

№ п/п	Назва безалкогольних напоїв	Цінність бренду, млн дол. США	Відхилення 2016 р. порівняно з 2015 р.
1.	Coca-Cola	64,698	+7%
2.	Diet Coke	13,717	-2%
3.	Red Bull	10,558	+6%
4.	Pepsi	9,799	-5%
5.	Nescafe	5,639	Нова
6.	Tropicana	4,808	Нова
7.	Nespresso	4,478	Нова
8.	Sprite	4,127	+9%
9.	Fanta	3,974	-1%
10.	Gatorade	3,750	+9%
11.	Mountain Dew	2,465	-3%
12.	Minute maid	2,296	Нова
13.	Dr. Pepper	2,236	+5%
14.	Diet Pepsi	2,230	-2%
15.	Nestea	1,852	Нова

Джерело: [5]

Основною причиною для позитивної динаміки стало уповільнення зростання цін на українському ринку для всіх безалкогольних напоїв порівняно з минулим роком: +10,08% за літр у 2016-му проти +31,65% роком раніше.

Інша причина полягає в розширенні асортименту безалкогольних напоїв, що пропону-

ються українському споживачу: в останні роки тут з'явилися цілі нові категорії, наприклад, холодні чай і кава. І хоча ці напої поки недостатньо широко поширені в Україні, їх розвиток також загострює конкуренцію на безалкогольному ринку. Обсяги виробництва деяких сегментів протягом 2014 по 2015 рр. продемонстрували загальну тенденцію спаду за виключенням категорії «Енергетичні напої» (рис. 1).

Обсяги виробництва протягом 2015 по 2016 рр. продемонстрували загальну тенденцію зростання за виключенням категорії «Квас» та «Соки» (рис. 2).

Для ринку газованих безалкогольних напоїв характерна яскраво виражена сезонність. На ємному столичному ринку влітку щомісячні продажі збільшуються на 20-25% у порівнянні із середньорічним рівнем. В інших містах, де загалом споживання менш розвинене, у сезон сплеск продажів ще більш відчутний і досягає 30-40%.

В інший час завантаження виробничих ліній становить не більше 50% від максимальної потужності. Пік виробництва безалкогольних напоїв припадає на період з квітня по липень, коли виробники випускають більше 50% загального річного обсягу продукції.

Незаперечними лідерами ринку залишаються мінеральні води залишаються. Солодкі газовані напої також займають суттєву частку ринку, але вони завжди будуть на другому місці. Динамічне зростання займають енергетичні напої, оскільки вони функціональні і підходять для кількох ніш: молоді люди і доросле покоління.

Квас, соки і холодні чаї сприймаються, як альтернатива і тому користуються популярністю у незначних ніш. Однак, пропаганда здорового

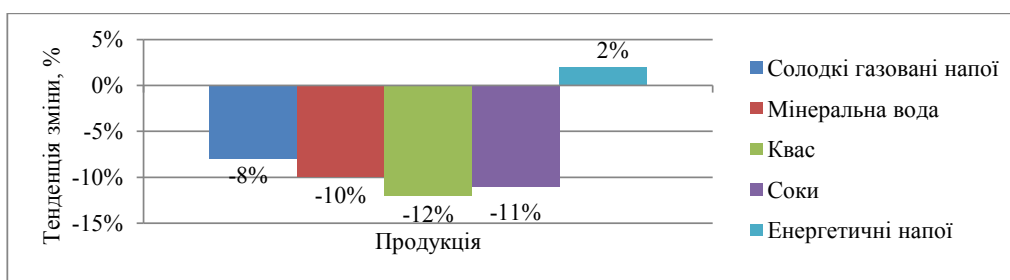

Рис. 1. Зміни обсягу виробництва на вітчизняному ринку безалкогольних напоїв за 2014-2015 рр.

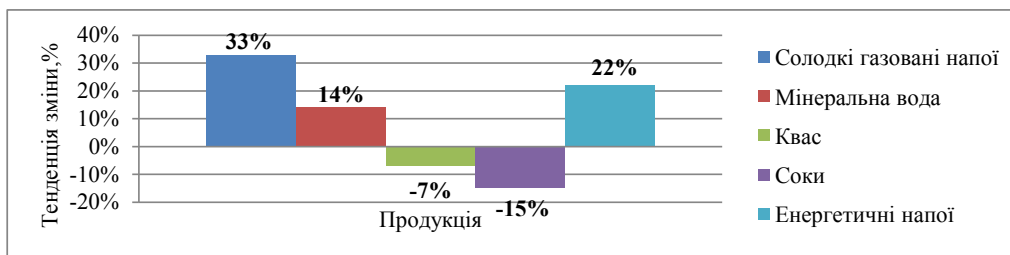

Рис. 2. Зміни обсягу виробництва на вітчизняному ринку безалкогольних напоїв за 2015-2016 р.

способу життя буде робити істотний вплив на зростання сегмента «Соки».

Розподіл ринку безалкогольних напоїв між основними учасниками в 2014 році подано на рисунку 3.

Найбільші виробники безалкогольних напоїв за 2015-2016 рр. подані в таблиці 4.

Беззаперечними лідерами на ринку України безалкогольної продукції є, Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед, яка представляє на ринку більше 10 торгових марок. Серед них такі відомі, як: ТМ «Coca-Cola», ТМ «Sprite», «Fanta», «BonAqua», «Фруктайм», «Burn» тощо. Наступні місця рейтингу займають заводи, що виробляють мінеральні води. Моршинський завод мінеральних вод «Оскар» лідер серед продажів та вибору споживачів. Необхідно зауважити, що в рейтингу відсутні ПрАТ «Оболонь», що займало лідируючі позиції за минулі роки.

Виробники почали поповнювати продуктову лінійку продукцією для дітей і відмовлятися від води, що не відповідає здоровому способу життя. У складних умовах останніх півтора років компанії почали шукати нові можливості залишитися на плаву. Рятувальним кругом для них стали нішеві продукти, зокрема, дитяча вода і соки, а також орієнтація на здорові напої.

За підсумками 2016 р. українськими підприємствами було експортовано більше 23% вироблених у країні безалкогольних напоїв.

Для дослідження розвитку зовнішньоекономічної діяльності в галузі безалкогольних напоїв, було проведено АВС-аналіз, що дозволяє визначити найбільш значущі країни для експорту та імпорту за валовим прибутком. Даний аналіз був проведений для такої асортиментної групи, як вода, включаючи мінеральну та газовану, з доданням цукру чи інших підсолоджувальних або ароматизувальних

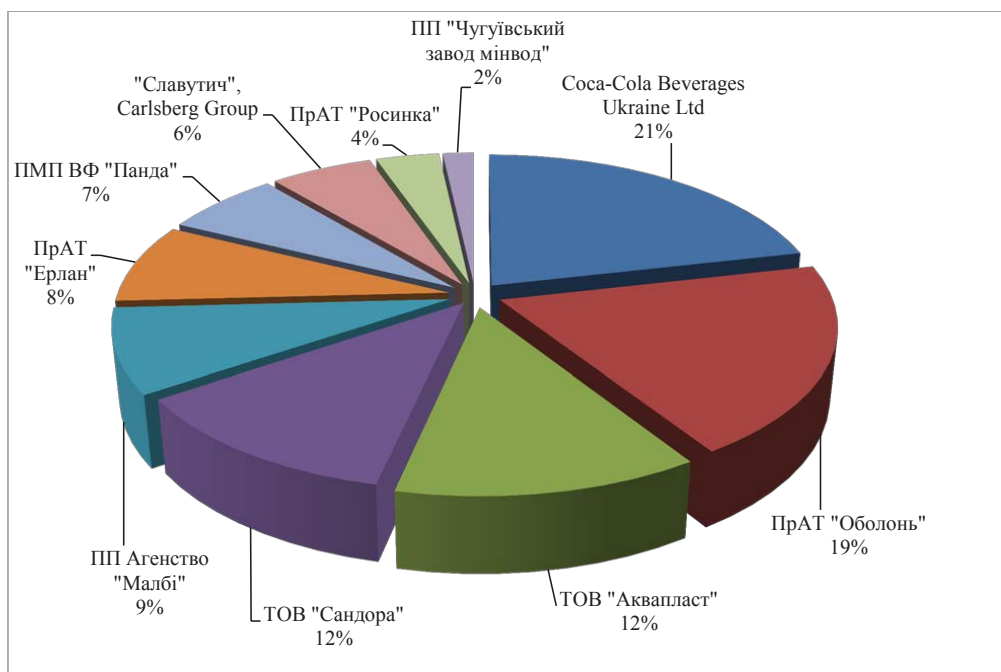

Рис. 3. Основних гравці ринку БАН та їх частки за 2014 р.

Таблиця 4

Основні гравці ринку БАН та їх дохідність за 2015-2016 рр.

№	Виробник	Чистий дохід, млн. грн.			Чистий прибуток, млн. грн.		
		2015 р.	2016 р.	Т. росту %	2015 р.	2016 р.	Т. росту %
1.	Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед	2730	3793	38,92	-303	-127	-58,09
2.	Моршинський завод мінеральних вод «Оскар»	553	662	19,54	69	76	10,14
3.	Красилівське	365	483	32,47	30	23	-23,33
4.	Миргородський завод мінеральних вод	267	324	21,48	28	32	14,29
5.	Виробнича фірма «Панда»	197	261	27,92	2	2	0,00
6.	Аквапласт	231	233	0,82	1	10	900,00
7.	Малбі Беверідж	195	217	11,33	-2	4	-300,00
8.	КЗБН «Росинка»	160	117	-26,88	-163	-267	63,80
9.	Еконія	102	115	12,57	-1	-1	0,00
10.	Орлан	96	108	11,97	-33	-46	39,39

Джерело: [2]

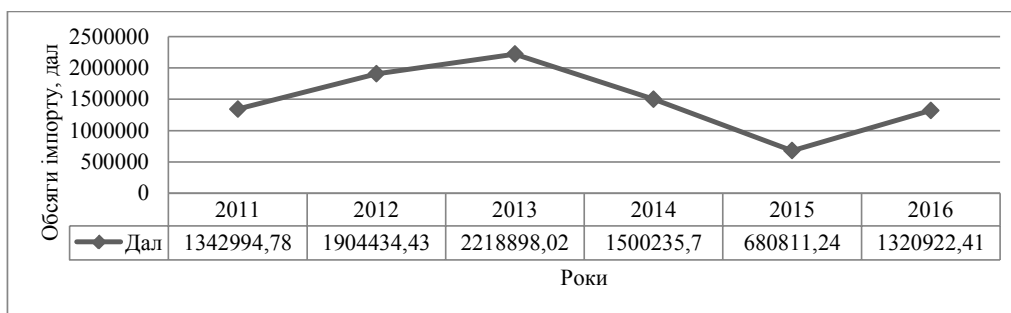

Рис. 4. Динаміка імпорту безалкогольних напоїв за 2011-2016 рр., дал

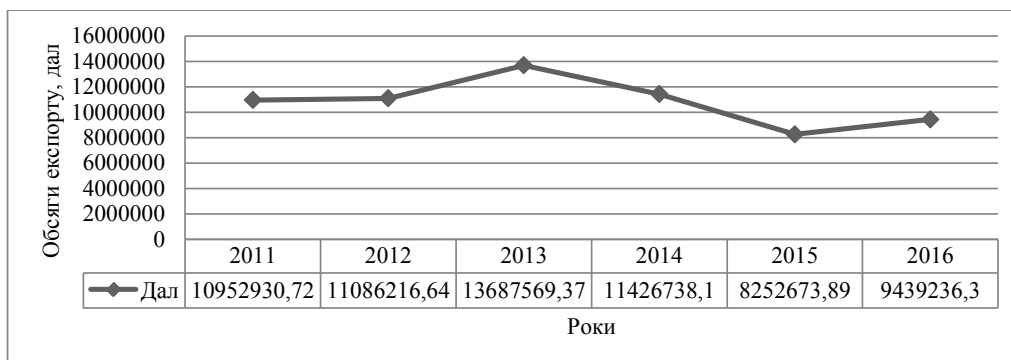

Рис. 5. Обсяги експорту безалкогольних напоїв за 2011-2015 рр., дал

речовин, інші безалкогольні напої, крім фруктових або овочевих соків товарної позиції 2009, що виробляє досліджуване підприємство, на основі даних Державної служби статистики України.

Був складений список країн експортної та імпоротної групи за 2013-2016 рр. Після проведеного аналізу було визначено наступне. В імпортній групі категорії постійно змінювали набір країн. Так до категорії А у 2013 р. відносились – Російська Федерація, Австрія, Швейцарія та Грузія, у 2014 р. – Азербайджан та Російська Федерація, у 2015 р. – Австрія, Нідерланди, Швейцарія, Азербайджан та Російська Федерація, а у 2016 р. – Швейцарія, Австрія, Російська Федерація, Польща та Білорусь.

Обсяги імпорту безалкогольних напоїв зображено на рисунку 4.

Звідси можна сказати, що до 2013 р. спостерігалася тенденція зростання імпорту безалкогольних напоїв, проте, в 2014 р. обсяг імпорту зменшився на 32, 4% порівняно з 2013 р, та в 2015 р. – на 57,5% порівняно з 2014 р.

В основному це було спричинено конфліктом між Україною та Російською Федерацією, а також закриттям доступу до ринку Митного Союзу. Проте, протягом 2015-2016 рр. обсяг імпорту зріс на 94%.

В експортній групі, країни постійно змінювали своє місце в рейтингу. Так до категорії А у 2013 р. належали Російська Федерація, Казахстан, Білорусь, Молдова, у 2014 р. – Білорусь, Молдова, Російська Федерація, Казахстан, Грузія, у 2015 р. – Азербайджан, Білорусь, Молдова, а у 2016 р – Молдова, Білорусь, Азербайджан. Це

країни, в які протягом 2013-2016 рр. було експортовано сумарно 70% безалкогольних напоїв. Ці ринки вже досліджені та є попит на українську продукцію. По структурі видно, що РФ поступово вийшла з категорії А, через політичні суперечки. На рисунку 5 зображено динаміку обсягів експорту безалкогольних напоїв.

З рисунку видно, що після 2013 р. обсяги експортованої продукції зменшились на 40%, через закриття доступу до ринків Митного Союзу. Протягом 2016 р. Обсяги знову набрали позитивну тенденцію та вирости на 14,38% порівняно з 2015 р.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, після проаналізованих даних, можна сказати, що ринок Європи є найбільш привабливим ринком для збуту безалкогольних напоїв українського виробництва. Обсяги експорту поступово повертаються до докризових показників, а на ринку з'являються нові лідируючі компанії, що користуються можливостями зовнішнього середовища.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Компанія Procapital Group. (2015). Аналітика компанії Pro-Consulting про дослідження ринку солодких газованих напоїв України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pro-capital.ua/ua/press_center/groupevents/view/231/.
2. Українська роздрібна асоціація. (2016) Аналітика Nielsen: Як розвивається український ринок безалкогольних напоїв [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rau.ua/uk/novyni/nielsen-rynok-bezalkogolnyh-napitkov/>.

3. Harrison A. Top 15 Soft Drinks [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://thestorewpp.tv/brandz2016/>.

4. Khushboo Sheth (2016) Countries With The Highest Levels Of Soft Drink Consumption [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldatlas.com/articles/countries-with-the-highest-levels-of-soft-drink-consumption.html>.

5. The statistics portal. (2016) Annual per capita consumption of Coca-Cola Company's [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.statista.com/statistics/271156/per-capita-consumption-of-soft-drinks-of-the-coca-cola-company-by-country/>

REFERENCES:

1. Procapital Group. (2015) Analysts of Pro-Consulting company about research of the market of sweet fizzy

drinks of Ukraine. Availavle at: http://pro-capital.ua/ua/press_center/groupevents/view/231/.

2. Ukrainian Retail Association. (2016) Analytics Nielsen: How does the Ukrainian market develop soft drinks. Availavle at: <https://rau.ua/uk/novyni/nielsen-ry-nok-bezalkogolnyh-napitkov/>.

3. Harrison A. (2016) Top 15 Soft Drinks. Availavle: <http://thestorewpp.tv/brandz2016/>.

4. Khushboo Sheth. (2016) Countries With The Highest Levels Of Soft Drink Consumption. Availavle at: <http://www.worldatlas.com/articles/countries-with-the-highest-levels-of-soft-drink-consumption.html>.

5. The statistics portal. (2016) Annual per capita consumption of Coca-Cola Company's. Availavle at: <http://www.statista.com/statistics/271156/per-capita-consumption-of-soft-drinks-of-the-coca-cola-company-by-country/>.

Tycha I.V.

Candidate of Economic Sciences

Senior Lecturer at Department of Management and Administration

National University of Food Technologies

Savchuk I.V.

Master's Degree

National University of Food Technologies

WORLD TRENDS IN THE SOFT DRINKS MARKET

The global trend of soft drinks consumption indicates a decline in demand. Among the reasons influencing the change in demand, one highlights the intense promotion of a healthy lifestyle and rising prices against the background of crisis phenomena. However, there are countries that, with their figures for the consumption of soft drinks, create a lot of discussions on the world market, despite the trend of consumption decline.

The trend of consumption of soft drinks is changing, and if in 2015, the world's largest consumption was 170 l per person, then in 2016 – 156 l but, in other countries, the volumes increased significantly. Most non-alcoholic beverages are consumed in Argentina, USA, and Chile. In these countries, the consumption of this product is sharply reducing over the high disease incidence of the population. More than 50% of the market in these countries belongs to Coca-Cola.

The USA is the largest producer country of soft drinks. They produce more than 20.6 billion gallons of carbonated drinks per year.

Investigating the sales activity of manufacturing enterprises engaged in the production of soft drinks, there is a problem regarding what beverages are related to non-alcoholic beverages. More than 91% of soft drinks production in Ukraine is occupied by mineral and aerated sweet water. This is due to the large range of products included in this segment. The share of kvass and other kvass drinks exceeds 8% of the total volume of produced products in kind.

Average consumption of aerated flavoured drinks exceeded 35 litres. However, it should be noted that the average consumption of soda water in Ukraine remains significantly lower compared to other countries in Eastern Europe, where the average consumer drinks 40-45 litres or more per year.

At the same time, although the consumption of soda water is steadily increasing, it can be noted that over the past few years, the growth rate of its sales has increased significantly from similar indicators in other categories of soft drinks, including juices or mineral and drinking water.

The undisputed leaders in the Ukrainian non-alcoholic beverages market are Coca-Cola Beverages Ukraine Limited, which represents more than 10 brands of the market. The following places are rated for plants producing mineral water. Morshyn Mineral Water Plant "Oscar" is a leader in sales and consumer choices. It should be noted that Obolon is absent in the rating, which occupied the leading positions over the past years.

Manufacturers began to replenish the product line of products for children and abandon the water, which does not fit a healthy lifestyle.